

Stockholm 2 juni 2008

Arne Jernelöv i samtal om nya boken *Ibland blir det helt fel – men god mat tröstar* med sin förläggare Micael Bäckström. Texten får citeras.

Arne, du har under 40 år rest till alla världens länder utom några få, och du har upplevt många kulturkrockar. Vilket är det värsta klavertrampet du själv har gjort?

Det är svårt att rangordna dumheterna men jag tror att det värsta klavertrampet var den händelse jag berättar om i avsnittet »En gåva som inte borde behövt ges«.

Jag visste nästan inget om alla de inflexibla beteendereglerna i Japan och om kravet att bevara ansiktet genom att följa dem – viktigare ju högre position personen hade. Jag insåg inte att jag genom att prisa ett ting som tillhörde en annan begärde att få det. Omständigheterna var sedan sådana att mannen ansåg sig helt tvungen att ge mig (den mycket speciella!) saken jag talat om. Och som jag tog emot den!

Du har varit på resande fot som miljöforskare på olika uppdrag sammanlagt över elva år. När man reser så mycket och under så lång tid som du gjort, hur påverkar det synen på »hemma« och på Sverige?

I yrkesmässig mening har jag ibland funnit det svårt att vid hemkomsten engagera mig i svenska problem efter att ha sett så mycket värre utomlands. Ta utsläpp till Östersjön som exempel. Efter att ha sett dammen utanför Leningrad och de polska floderna var det inte så lätt att motivera sig för en helhjärtad insats för att ytterligare effektivisera Karlskronas kommunala reningsverk.

På det personliga planet brukar mina barn säga att jag är aldrig så ”svensk” hemma som jag är utomlands, och det är sant att värdet av ett relativt rent och tryggt land med människor som överlag är mer kompromiss- än konfliktberedda är mer uppenbart när man konfronteras med motsatsen.

Samtidigt är det så att många saker som vi gör i Sverige och som ter sig självklara för oss i vardagen ter sig exotiska och omotiverade när man funderar över dem efter att ha upplevt länder där man gör på helt andra sätt.

Vi anser att det är ouppfostrat att stoppa matkniven i munnen när vi äter och att det är ett tecken på dålig smak att gilla porslinsfigurer. Vi duschar när vi går ur sängen på morgonen – japaner gör det innan de lägger sig på kvällen. Vi tvättar händerna efter toalettbesök – många andra gör det före. Vi anser att vissa färger passar ihop och att andra skär sig och att motsvarande gäller smaker och toner. Det gör man i de flesta kulturer, men när det gäller vad som passar ihop skiljer sig buden radikalt.

Är det tröstlöst att vara miljöforskare? Hur ser framtiden ut, tror du?

På många sätt har miljön i i-länderna blivit bättre de senaste decennierna. Våra floder är mindre förorenade och vår stadsluft renare. Samtidigt har tidigare u-länder fått våra gamla miljöproblem på köpet när de industrialiserats och utvecklats ekonomiskt. Sammantaget innebär detta att problemen vuxit globalt. Till detta kommer sant globala frågor som klimatpåverkan som vi först nu börjar förstå och som växer med koldioxidutsläppen. Sammantaget blir det förfarande värre men på den positiva sidan finns de växande kunskaperna och engagemanget hos de många människorna.

Det är definitivt inte tröstlöst att vara miljöforskare – men det är klart man blir otålig när det tar lång tid att åtgärda problem.

Hur framtidens miljö blir är fortfarande en fråga i stöpsleven. Det beror på vad vi – mänskligheten – tar oss för.

Arne Jernelöv är miljöforskare och författare.

Micael Bäckström, MBM Förlag, ställde frågorna.